25/03/2021

“Η Ελλάς Ευγνωμονούσα”: Υπέρ Πατρίδος το Παν

/ Επικαιρότητα

«Η Ελλάς ευγνωμονούσα», είναι ο συγκλονιστικός πίνακας του Έλληνα ζωγράφου Θεόδωρου Βρυζάκη, που φιλοτεχνήθηκε το έτος 1858.

Πρόκειται για έργο με ιδιαίτερο συμβολισμό, αφού η Ελλάδα, απεικονίζεται ως αρχαία κόρη, πάνω σ’ ένα σύννεφο που την κρατά υπερυ-ψωμένη και κυρίαρχη στο κέντρο του πίνακα. Φορά δάφνινο στεφάνι στα ξέπλεκα μαλλιά της, και πατά στις σπασμένες αλυσίδες των δεσμών της.

Η αξία του είναι διαχρονική και επίκαιρη, καθώς δύο αιώνες αργότερα, η Ελλάδα Ευγνωμονούσα στέκει αγέρωχη, σε πείσμα των προκλήσεων και όλων των δεινών.

Ο πίνακας

Στο έργο που φιλοτέχνησε ο Θεόδωρος Βρυζάκης, η Ελλάδα, έχει τα χέρια της απλωμένα δεξιά και αριστερά, σε μία συμβολική κίνηση εναγκαλισμού αλλά και προ-στασίας πλέον όλων όσοι με θυσίες και αγώνες συνετέλεσαν στην απελευθέρωσή της, όλων όσοι εξακολουθούν να διαθέτουν τις περιουσίες τους για την ανασυγκρότησή της, όπως υποδηλώνει ο σωρός των νομισμάτων που της προσφέρεται.

Γύρω της συνωστίζονται οι γνώριμοι πρωτεργάτες της Επανάστασης, οι πρόδρομοι Ρήγας Φεραίος, Αδαμάντιος Κοραής, Αλέξανδρος Υψηλάντης, Μιχαήλ Σούτζος, οι γενναίοι αγωνιστές Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Γεώργιος Καραϊσκάκης, Οδυσσέας Ανδρούτσος, οι ήρωες των ναυτικών αγώνων Κωνσταντίνος Κανάρης, Ανδρέας Μιαούλης, Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα.

Για την απόδοση των αναγνωρίσιμων φυσιογνωμικών χαρακτηριστικών τους, ο Βρυζάκης, όπως αναφέρει η Αργολική αρχειακή βιβλιοθήκη, χρησιμοποιεί τις προσωπογραφίες των αγωνιστών που είχε σχεδιάσει ο Krazeisen και είχαν ευρέως διαδοθεί με μία σειρά λιθογραφίων που εκδόθηκε το 1831 στο Μόναχο.

Απόδοση τιμής και υποχρέωση συνέχειας

Ο Βρυζάκης, εκφράζοντας τα συναισθήματα των Ελλήνων που αισθάνονταν την ανάγκη να τιμήσουν όσους θυσίασαν τη ζωή τους για την ελευθερία, φιλοτεχνεί την αλληγορική αυτή σύνθεση, η οποία φέρνει κοντά τους έναν κόσμο ηρωικό και ανακαλεί στη μνήμη τους την εποχή των αγώνων, που ο απόηχος τους είναι ακόμα ζωντανός και καθορίζει από πολλές απόψεις τη ζωή τους. Η εικόνα ενεργεί συγκι-νησιακά και προβάλλει ένα ζήτημα ηθικής στάσης, την αναγνώριση της αρετής, την απόδοση τιμής, αλλά και τη συνειδητοποίηση της υποχρέωσης για μίμηση και συνέ-χεια.

Βασικό ρόλο σ’ αυτό παίζει η δύναμη της αναπαράστασης με τα μορφολογικά της χαρακτηριστικά αλλά και οι συνειρμοί που την ακολουθούν. Δεν είναι καθόλου απίθανο να ισχύει αυτό που έχει υποστηριχθεί από πολλούς μελετητές ότι το έργο παραπέμπει στους στίχους τους αποδιδόμενους στον Ρήγα Φεραίο «Ω παιδιά μου ορφανά μου…».

Οι διάφοροι τίτλοι που αποδίδονται στον πίνακα Η Ελλάς ευγνωμονούσα, Υπέρ Πατρίδος το Παν, Η Ελλάς συνάγουσα τα τέκνα της και η ευρεία διάδοσή του σε λιθογραφημένη απόδοση, αποδεικνύει την ταύτιση του κοινού με την απεικόνιση, καθώς η παράσταση εκπληρεί το αίτημα της «ελληνικής μετεπαναστατικής κοινωνίας που είχε ανάγκη να διαβάζει εικαστικά τις μεγάλες στιγμές του ελληνικού έθνους, να τις αναπολεί ως σημεία αναφοράς και να τα εξιδανικεύσει παρά να αντιμετωπίζει τη σκληρή πραγματικότητα».

Ο Θεόδωρος Βρυζάκης

Ο Θεόδωρος Βρυζάκης γεννήθηκε στη Θήβα, επτά χρόνια πριν από την κήρυξη της Επανάστασης του 1821 και απεβίωσε στο Μόναχο το 1878. Θεωρείται ένας από τους κορυφαίους Έλληνες ζωγράφους και θεμελιωτής της λεγόμενης «Σχολής του Μονάχου».

Έχοντας ζήσει τα σκληρά χρόνια του αγώνα των Ελλήνων για την απελευθέρωση από τον τουρκικό ζυγό, απεικόνιζε στους καμβάδες του θέματα αποκλειστικά εμπνευσμένα από την Επανάσταση του 1821.

Στο έργο του διακρίνει κανείς τη συγκίνηση από τα γεγονότα που σημάδεψαν την Επανάσταση και κατ’ επέκταση τη ζωή του, αλλά και την έντονη διάθεση και

πρόθεσή του να μεταφέρει στα έργα του όσο πιο πιστά τα γεγονότα που καταγράφει.

Σημειώνεται ότι με αφορμή τις επετειακές εκδηλώσεις για την 25η Μαρτίου, η πρόσοψη του Παλαιού Δημαρχείου στη Θήβα, κοσμείται με πανό μεγάλων διαστάσεων, εμπνευσμένο από τον πίνακα «η Ελλάς Ευγνωμονούσα».

Με πληροφορίες από το in.gr